

Eiropas Darba
drošības un veselības
aizsardzības aģentūra

DARBA AIZSARDZĪBAS ZIŅAS

Mazāk statistikas, vairāk praktisku rīku

Linda Matisāne,

Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta vadītāja

Arvien biežāk no uzņēmumiem un darba aizsardzības speciālistiem dzirdam, ka viņiem trūkst praktiskas informācijas par to, kas „notiek dzīvē”, kā „notiek nelaimes gadījumi, lai būtu iespējams mācīties no citu kļūdām un nepieļaut savējās”. Tāpēc Valsts darba inspekcija sabiedrības informēšanas jomā turpmāk arvien vairāk koncentrēsies uz nelaimes gadījumu cēloņiem un to analīzi. Ko tas nozīmē praksē?

Semināros, kuros Valsts darba inspekcija sniegs prezentācijas, būs mazāk sausas statistikas, bet vairāk reāli bīstamo situāciju un apturēto

objektu piemēri, kā arī stāsti par notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā. Gan smagiem, gan viegliem, gan smieklīgiem, gan muļķīgiem. Lai arvien plašākai sabiedrības daļai būtu pieejama šāda informācija, esam izveidojuši arī savu Slideshare kontu, kurā tiek ievietotas mūsu sagatavotās prezentācijas (http://www.slideshare.net/Valsts_darba_inspekcija).

Tur pieejamas šī gada prezentācijas gan par darba aizsardzības, gan darba tiesību jautājumiem (šogad kontam jau bijuši vairāk kā 1000 skatījumi, kas liecina, ka Jums par tām ir interese). Piesakoties kontam kā sekotāji, jūs varat saņemt e-pastu par katru no jauna ievietoto prezentāciju. Izmantojiet mūsu sagatavotos nelaimes gadījumu piemēru aprakstus un fotogrāfijas, strādājot ar saviem darbiniekiem vai profesionāli izglītojošu skolu audzēkņiem!

Sadarbībā ar Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūtu ir uzsākts praktisko semināru cikls par gandrīz notikušajiem nelaimes gadījumiem. Šo semināru ideja meklējama pagājušo gadu Darba aizsardzības ziņās. Viens no lasītājiem ierosināja ne tikai rakstīt, bet arī stāstīt par bīstamības atpazīšanu, nedrošu un pārgalvīgu cilvēku uzvedību, gan

drīz notikušajiem nelaimes gadījumiem un līdzīgām tēmām, kas ļautu mums paskatīties ar svaigu skatu uz esošajām uzņēmuma darba vietām. Ja arī Jums ir idejas semināriem, rakstiet – linda.matisane@vdi.gov.lv.

Valsts darba inspekcijas filmu pēcpusdienām ir bijusi liela atsaucība, tāpēc 2013.gadā notiks divas ar filmām saistītas lietas – jūnijā būs filmu konkurss, kurā uzņēmumi varēs saņemt atbalstu filmu veidošanai (konkursa nolikums tiks izsūtīts atsevišķi), bet rudenī notiks 2.darba aizsardzības filmu pēcpusdiena. Ja Jūsu uzņēmumā jau ir filma, par ko mēs neesam informēti, un Jūs gribētu to parādīt plašākai auditorijai, sazinieties ar mums.

Un vēl šajā Darba aizsardzības ziņu numurā vairāk par OiRU – interneta vietnē bāzētu interaktīvu rīku (*Online Interactive Risk Assessment*), kas šobrīd ļauj novērtēt darba vides riska faktorus birojā. Valsts darba inspekcija piedāvā Jūsu reģionā organizēt bezmaksas seminārus par šī rīka praktisku lietošanu, ja pašvaldība vai kāds cits sadarbības partneris nodrošina datorklasi.

Kļūstiet arī jūs par Darba aizsardzības ziņu autoru!

www.twitter.com/darbaizsardziba

Jaunumi informatīvo semināru organizēšanā – elektroniskā pieteikšanās un „melns saraksts”

Pārfrāzējot pazīstamo folklorā balstīto teicienu „Rīga nekad nebūs gatava”, varam droši teikt, ka arī neviens darba aizsardzības speciālists nekad nezina pilnīgi visu par darba vides dažādajiem aspektiem. Tādēļ šajā nozarē strādājošajiem speciālistiem jāreķinās ar to, ka zināšanu un kompetenču papildināšana ir neatņemama profesionālās karjeras sastāvdaļa. Informācija par nemitīgi mainīgo darba vidi, jauniem materiāliem, tehnoloģijām un kolēģu pieredze var noderēt jebkurai no mums. Arī mums, kā šādu informatīvo pasākumu organizētājiem, jāapzinās, ka jāmainās laikam līdzīgi un jāpildinveido gan semināru saturs, gan organizatoriskā puse. Pateicamies visiem kolēģiem, kuri aktīvi atsaucas uz mūsu lūgumu aizpildīt semināru aptaujas anketas vai atsūta savus komentārus tieši mums – Jūsu ieteikumus mēs ņemam vērā!

Turpinot līdzšinējo informatīvo semināru sēriju, šajā gadā vēl bez jaunām semināru tēmām un plašākas norises vietu ģeogrāfijas, esam ieviesuši divas jaunas lietas – elektronisko pieteikšanos un „melno sarakstu”.

Elektroniskā pieteikšanās

No šī gada maija uz Darba drošības un vides veselības institūta semināriem iespējams pieteikties TIKAI elektroniski, sekojot saitei: <http://formas.rsu.lv/v3/forma/98120448>.

Elektroniskās reģistrācijas sistēmas ieviešana saistīta, pirmkārt, ar to, lai mūsu apmeklētājiem pieteikšanās noritētu raitāk un nebūtu ne-

pieciešams katru reizi atkārtoti sūtīt visu informāciju par sevi. Jaunā sistēma paredz to, ka pilnu informāciju nepieciešamas iesniegt, tikai reģistrējoties pirmo reizi. Atkārtoti reģistrējoties, nepieciešams tikai izvēlēties semināru, kuru vēlaties apmeklēt, un norādīt Jūsu vārdu un e-pasta adresi. Otrs iemesls šādas reģistrācijas sistēmas ieviešanai ir saistīts ar to, ka vēlamies precīzāk uzzināt Jūsu pārstāvētās nozares un reģionus, lai varētu, piemēram, nosūtīt aktuālo informāciju par kādu konkrētu nozari vai Jūsu reģionā organizētu semināru. Līdz šim, informāciju par jebkuru pasākumu sūtījām visiem kolēģiem, kuru informācija ir mūsu datu bāzē, bet bieži saņēmām neizpratnes pilnas atbildes ar domu „...kāpēc Jūs man sūtiet informāciju par semināru Liepājā, es taču strādāju Daugavpilī!”.

Melns saraksts

Vēl viena problēma, ar kuru esam saskārušies dažādu informatīvo pasākumu organizēšanas laikā, diemžēl ir kolēģu nedisciplinētība – konkrēti, pieteikšanās, bet neierašanās uz semināriem. Pilnībā saprotot to, ka darbība darba aizsardzības jomā var būt saistīta ar neatliekamām un steidzīgām situācijām, kuras maina visus darba plānus, tomēr vēlamies atgādināt, ka šādu situāciju dēļ visvairāk cieš tieši Jūsu kolēģi, kuriem nākas atteikties dalību kādā pasākumā, jo plānotais vietu skaits jau aizņemts. Šādu situāciju novērojam jau vairākus gadus, līdz ar to no 2012.gada, sadarbībā ar Valsts dar-

ba inspekciju, esam izveidojuši t.s. „melno sarakstu” – sarakstu ar kolēģiem, kuri ir pieteikušies uz kādu pasākumu, bet tajā nav ieradušies un par savu neierašanos laikus nav brīdinājuši. Kā biežāko skaidrojumu no kolēģiem esam dzirdējuši – „...mums uzņēmumā notika letāls nelaimes gadījums – nevarēju ierasties...”, tomēr, piemēram, diezin vai 10.aprīlī, kad Rīgā notika seminārs par darba vides riska faktoriem kokapstrādes un mežizstrādes nozarē, Latvijā notika 16 letāli vai smagi nelaimes gadījumi – tieši tik dalībnieku, kuri bija reģistrējušies uz semināru, tajā neieradās. Savukārt, organizējot semināru Rīgā par gandrīz notikušajiem nelaimes gadījumiem (notika 30.04.2013.), nācās atteikties dalību 28 interesentiem (tātad katram individuāli zvanīt vai rakstīt), kuri tiešām vēlējās šo pasākumu apmeklēt. Vismaz 12 no šiem kolēģiem būtu varējuši piedalīties, jo tieši tik cilvēku neieradās! Tāpat atgādinām, ka Jūsu neierašanās nozīmē arī to, ka lieki tiek gatavoti semināra materiāli, tērējot gan papīru, gan līdzekļus.

Šajā brīdī sarakstā ir 59 uzvārdi – šiem kolēģiem jāreķinās ar to, ka piesakoties uz kādu no semināriem, saņemsiet atgādinājumu par kāda semināra neapmeklēšanu un lūgumu pārdomāt, vai šoreiz tiešām būsiet!

– Lāsma Kozlova,
RSU aģentūra Darba drošības
un vides veselības institūts,
– Linda Matisāne,
Valsts darba inspekcija

Valsts darba inspekcijas apturētās iekārtas

2013.gada Valsts darba inspekcijas rīkotās tematiskās pārbaudes laikā apturēto bīstamo un veselībai kaitīgo darba vietu piemēri kokapstrādes uzņēmumos.

PIRMS

PĒC

Vertikālā lentzāģa kustīgās darba aprīkojuma daļas (zāģa lenta) nav aprīkotas ar aizsargiem vai citām drošības ierīcēm.

PĒC

PIRMS

Svārsta tipa šķērszāģa kustīgās darba aprīkojuma daļas nav aprīkotas ar aizsargiem vai citām drošības ierīcēm.

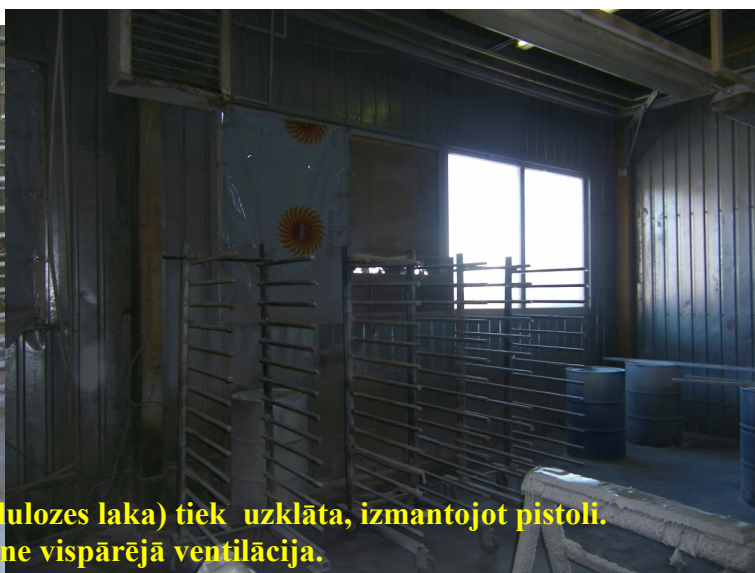
Turpinājums 4.lpp.

Valsts darba inspekcijas apturētās iekārtas

Turpinājums no 3.lpp.

Svārsta tipa šķērszāģa kustīgās darba aprīkojuma daļas nav aprīkotas ar aizsargiem vai citām drošības ierīcēm.

Zimerzāģa kustīgās daļas nav aprīkotas ar aizsargiem.

Turpinājums 5.lpp.

Valsts darba inspekcijas apturētās iekārtas

Turpinājums no 4.lpp.

Dubultfrēzmašīna - zāgrīpa nav aprīkota ar aizsargu, pie darbgaldu pārstrādājamā materiāla atgriezumi krīt zemē, iekārtai nav pievienota skaidu nosūces ventilācija.

Lentzāģis, kas tiek izmantots figūru izzāģēšanai, nav aprīkots ar aizsargu.

Nomaļzāģim „3PH-51” nav norobežota piespiedeņa ripa.

Iekārtas Altendorf 92 zāgrīpai noņemts aizsargs.

Informāciju apkopojā:
Valsts darba inspekcijas
Darba aizsardzības nodaļas
vecākā referente
Anna Kovale

Darba drošības filmu pēcpusdiena SIA „East Metal”

PIEREDZE

Tas viss sākās ar Valsts darba inspekcijas (VDI) aicinājumu uz semināru „Darba aizsardzības filmu pēcpusdiena” Talsos pagājušā gada novembrī.

Katrā darbā ļoti svarīga ir iedvesma un motivācija darbu darīt aizvien labāk. Īpaši svarīgi tas ir darba aizsardzības speciālistam, jo viņa pienākums ir likt saprast kolēģiem, ka strādāt droši un sargāt sevi ir daudz labāk, nekā gūt traumas un dažādas saslimšanas, kas saistītas ar darbu. SIA „East Metal” vadība darba drošībai ir noteikusi ļoti augstu prioritāti un velta īpašas pūles, lai mainītu darbinieku uztveri, attieksmi un domāšanu. Augstā prioritāte tiek īstenota dažādos veidos – iegādājot labākos aizsardzības līdzekļus, nepārtraukti uzlabojot darba vidi, kā arī veicot dažādas apmācības.

Valsts darba inspekcijas rīkotais seminārs „Darba aizsardzības filmu pēcpusdiena” izrādījās tik vērtīgs un pamācošs, ka nākamajā dienā devos pie uzņēmuma direktora. Mana vēlme bija padalīties gūtajās sajūtās arī ar mūsu nodaļu vadītājiem. No direktora saņēmu piekrišanu rīkot darba drošību filmu pēcpusdienu arī mūsu uzņēmumā.

Sazinājos ar visiem uzņēmumiem, kas savas filmas bija devuši VDI pasākumam ar nolūgu atļaut tās izmantot arī manam projektam. Saku tiešām

milzīgu paldies visiem uzņēmumiem: A/S „Rukki”, SIA „Stora Enso”, A/S „Latvenergo”, SIA „Statoil Fuel & Retail Latvia”, SIA „Cemex”, SIA „NCC” par atsaucību, jo pēc neilga laika biju ieguvusi atļauju šo uzņēmumu veidotās filmas demonstrēt.

Šīs filmas tika demonstrētas kolēģiem, kuru ikdienas darbs saistīts ar komandu vadību. Bija interesanti pasākuma laikā vērot viņu reakciju – cik nopietni filmu vēstījums tika uztverts, cik dziļi to emocionālā noskaņa skāra skatītājus. Diskusijas pēc filmu noskatīšanās atspoguļoja filmu spēcīgo ietekmi uz auditoriju.

SIA „East Metal” finanšu direktore Diāna Veikiptere pēc filmu pēcpusdienas pauda viedokli: „Uzņēmumā parasti notiek instruktāžas vai apmācības, kur tiek pieaicināti speciālisti vai eksperti, kas ir zinoši konkrētā jomā, bet šajās apmācībās izrunā praktisko pusi darba drošībā – tās neuzrunā emocionāli. Filmas ļāva aizdomāties par savu vietu un lomu, kā tu ietekmē notiekošo sev apkārt – emocionāli skāra kā pilsoni, darbinieku un cilvēku. Atmiņā palicis vienā no filmām uzdotais jautājums: ar ko Tu esi gatavs riskēt?”

Uzņēmuma personāla vadītāja Kristīne Kalniņa uzsver, ka filmu pēcpusdiena ietekmēja katra vadītāja izpratni par darba drošības nozīmīgumu. Tieši emocionālais skatījums uz darba drošību un ne-laimes gadījumu sekām bija vissvarīgākais ieguvums, ko dar-

binieki negūst ierasto darba drošības instruktāžu laikā. „Svarīgi, man šķiet, ir tas, ka šādas satura filmas nebija redzētas. Lai noskaņa nebūtu tik smagnēja, bija jauki paskatīties, ka darba drošību var pasniegt arī ar nelielu humora devu, kas bija manāma SIA „Statoil Fuel & Retail Latvia” filmā,” atceras Kristīne Kalniņa, „sajūtas saglabājas ilglaicīgi. Tikko kāds piemin šo pasākumu, emocijas atgriežas.”

Ģimene, draugi, kolēģi – tie ir cilvēki mums līdzās. Ja ar mums kaut kas notiktu – viņi būtu tie, kas dzīvotu līdzī visiem turpmākajiem notikumiem, arī viņu dzīves mainītos, un, kad es par to iedomājos, es tik skaidri saprotu, kāpēc es daru savu darbu. Protams, noskatoties dažas filmas, netiek izslēgti visi riski, ar ko ikdienā saskaras darbinieki uzņēmumā, taču tas dod stimulu darboties, mēģināt veidot saikni ar cilvēkiem un mainīt viņu domāšanu.

Domāju, ka savu mērķi esmu panākusi – uzņēmuma nodaļu vadītāji guva daudz vērtīgu atziņu, kas ietekmēs viņu attieksmi pret darba drošības ievērošanu un savu komandu darbinieku darba procesa vadību.

– **Santa Ūdre,**
SIA „East Metal”
Dobeles struktūrvienības
darba vides un drošības
speciālista asistente

EAST METAL

GRIFS AG pieredze nelaimes gadījumu novēršanā

Valsts darba inspekcijas apkopotā statistika liecina: līdz ar valsts ekonomisko izaugsmi palielinās arī nelaimes gadījumu darbā un bojāgājušo skaits. Arī GRIFS AG vēl 2011.gadā secināja to pašu – negadījumu skaits pieauga. Ar mērķtiecīgu pasākumu kopumu 2012.gadā uzņēmumam izdevās situāciju strauji uzlabot.

GRIFS AG ir apsardzes uzņēmums. Nelaimes gadījumi darbā te pārsvarā saistīti ar apsardzes darba specifiku. Biežākais nelaimes gadījumu darbā cēlonis ir aizturēto vai alkohola, narkotisko vai psihotropo vielu iespaidā esošu personu uzbrukumi. Tiek fiksēti arī citi nelaimes gadījumu cēloņi: pakļūšana vai pakrišana, inficēšanās iespējamība, neuzmanība darbā, elektrotraumas u.c.

2011.gads GRIFS AG darba aizsardzības ziņā nebija veiksmīgs, jo togad notika daudz nelaimes gadījumu darbā – 13 gadījumi, no kuriem viens nelaimes gadījums bija smags. Tā cēlonis – darba aizsardzības noteikumu pārkāpums. Uzņēmuma vadība saprata, ka ir aktīvi jārikojas, lai līdzīgu gadījumu atkārtotāšanās iespējamību samazinātu līdz minimumam. GRIFS AG apņēmas: jādara viss, lai darbinieki nepārtraukti būtu

instruēti par drošiem un pareiziem darba paņēmieniem ik uz soļa – gan uzsākot darbu un darba laikā, gan objektos, gan iekšējās mācībās. Rezultāti pierāda, ka efektīvam, mērķtiecīgam un kompleksam darbam ir efekts. Rūpīgi plānoto un īstenoto pasākumu rezultātā (iekšējās apmācības, nepārtrauktas objektu pār-

baudes, pārrunas ar darbiniekiem, i n d i v i d u ā l o aizsardzības līdzekļu nodrošināšana), nelaimes gadījumu skaits ir būtiski samazinājās no 13 gadījumiem

2011.gadā līdz 4 gadījumiem 2012.gadā.

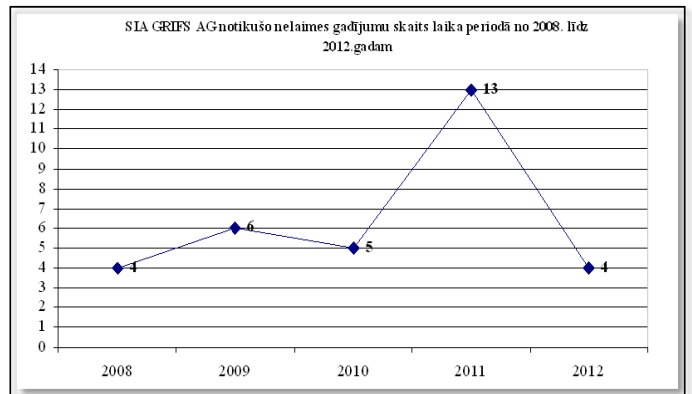
Pārdomāts pasākumu komplekss

2012.gads drošības kompānijā GRIFS AG bija Darba aizsardzības gads, un pirmo reizi uzņēmuma vēsturē tika rīkots Darba aizsardzības mēnesis, kura laikā darbinieki aktīvi iesaistījās dažādās darba aizsardzības aktivitātēs.

Kā viens no aktivitātes veidiem bija atslodzes vingrinājumi. Jau pirmajā reizē, lai iesaistītu darbiniekus, kā arī parādītu pareizus at-

slodzes vingrinājumus, tika piesaistīts speciālists no malas. Bet neizpalika arī ikdienas kopīgie atslodzes vingrinājumi, kurus vadīja uzņēmuma Darba aizsardzības speciālists un kuros darbinieki labprāt piedalījās. Darbinieku atsauce apliecina, ka atslodzes vingrojumi ir vajadzīgi un par to efektivitāti

var pārliecināties ļoti ātri. GRIFS AG darba aizsardzības speciāliste Larisa Buša saka: „Akcijas sākumā īpašas atsauces nebija, bet tad biroja darbinieces pat zvanīja un jautāja, cik šodien vingrosim. Tieši tas apliecina, ka atslodzes vingrojumi ir vajadzīgi un par to efektivitāti var pārliecināties ļoti ātri. Ir tikai jāmotivē sevi sākt vingrot, un vēlāk jau tas būs pašsaprotami – organisms pats prasīs kustības!”

Darba aizsardzības mēnesī tika veiktas darbinieku apmācības ne tikai biroja darbiniekiem, bet devāmies uz reģionu pie GRIFS AG darbiniekiem, kur apmācībās tika atgādināts par darba aizsardzības prasībām uzņēmumā, par ugunsdrošību un rīcību ārkārtas situācijās, par to, kā jārikojas, ja noticis nelaimes gadījums darbā. Apmācību nobeigumā, nostiprinot darbinieku zināšanas, tika rādītas dažādas darba aizsardzības filmiņas. Atpūtas pauzē neiztika bez atslodzes vingrinājumiem, kurus veica visi apmācībās iesaistītie darbinieki.

Turpinājums 8.lpp.

GRIFS AG pieredze

Turpinājums no 7.lpp.

Reģionos darba aizsardzības mēneša ietvaros veiktajās apmācībās piedalījās darbinieki no daudzām Latvijas pilsētām.

Lai rosinātu darbiniekus iesaistīties darba aizsardzības aktivitātēs, decembrī notika „Ēnu diena”. Jebkuram uzņēmuma darbiniekam bija iespēja ēnot kādu savu kolēģi, tā ne tikai iepazīstot kolēģu darbu, bet novērtējot un sniedzot ieteikumus darba vietas uzlabošanai.

Visu decembri sadarbībā ar SIA „Inspecta” GRIFS AG birojā atradās un ikvienam darbiniekam bija pieejama galda spēle „Cirks” līdzīga darba aizsardzībai: ja rīkojies pareizi, tad ceļš ved uz augšu, bet, ja rīkojies aplami un pretēji darba aizsardzības prasībām, tad jādodas atpakaļ. Tieši tāpat ir arī ikdienā: ikviena droša rīcība rada attīstību, bet paviršība un pārkāpumi ir solis atpakaļ.

Tā kā Darba aizsardzības mēnesis tika rīkots decembrī, tad darbinie-

kiem tika nodrošināta vitamīnu kūre, kur ik dienu bija pieejami gan citroni, gan ingvers, kurus darbinieki labprāt izmantoja.

– Inese Artemjeva,
“GRIFS AG”

Iekšējās un ārējās komunikācijas speciāliste

Kā kompetentās institūcijas izskatās no laboratorijas skatu punkta?

Ņemot vērā to, ka MK noteikumu nr. 723 „Noteikumi par prasībām kompetentām institūcijām un kompetentiem speciālistiem darba aizsardzības jautājumos un kompetences novērtēšanas kārtību” (pieņemti 08.09.2008.), kas nosaka, ka uzņēmumiem – darba aizsardzības pakalpojumu sniedzējiem (kompetentajām institūcijām), nepieciešams noslēgt sadarbības līgumu ar akreditētu laboratoriju, prasības spēkā ir jau labu laiku, esam apkopojusi līdzšinējo pieredzi sadarbībā ar kompetentajām institūcijām.

RSU Higiēnas un arodslimību laboratorija pēdējo piecu gadu laikā ar kompetentajām institūcijām ir noslēgusi gandrīz 20 sadarbības līgumus. Sadarbībā kopumā ir bijuši ļoti veiksmīga, tomēr pēdējo gadu laikā ir vērojamas arī situācijas, kad sadarbības līgumi tiek noslēgti, tomēr reāli mērījumi darba vietās veikti netiek. Iemesli šādai situācijai ir dažādi – gan uzņēmumu neieinteresētība un nevēlēšanās veikt laboratoriskos mērījumus, gan kompetentās institūcijas speciālistu nepietiekamas zināšanas par to, kāpēc kvalitatīva darba vides riska novērtēšana nav iespējama bez mērījumu veikšanas. Protams, vienmēr būs gadījumi, kad uzņēmumi apzināti izvēlās neveikt darba vides mērījumus, attiecīgi uzņemoties par to atbildību.

Balstoties uz līdzšinējo pieredzi, esam apkopojusi dažas biežāk sastopamās problēmas:

* Neatbilstības starp akreditētas laboratorijas veikto un uzņēmuma speciālistu veikto indikatīvo mērījumu rezultātiem – tās skaidrojamas ar to, ka indikatīvajiem mērījumiem paredzētās iekārtas ir ļoti neprecīzas un parasti netiek pārbaudītas un kalibrētas, kā arī netiek ievērota standartos noteiktā

mērījumu veikšanas metodika (piemēram, minimālais mērījumu veikšanas laiks, attālumi, mērierīču izvietojums u. c.);

* Mērījumu pieteikumos tiek sniegta nepilnīga informācija par to, kādās darba vietās un darba procesos mērījumi būs jāveic, kā arī tas, tieši kādi parametri būs jāmēra (īpaši attiecībā uz ķīmiskajām vielām);

* Darbinieki nav informēti, kad un kāpēc tiks veikti darba vides mērījumi, tāpēc rodas pārpratumi par darba procesa nodrošināšanu un mērījumu veikšanu reālos darba vides apstākļos, kas savukārt var ietekmēt rezultātu ticamību un izmantojamību.

Tajā pašā laikā ir vērojamas arī pozitīvas tendences, kuras vēlamies uzsvērt:

* Darba aizsardzības speciālistu zināšanu un izpratnes līmenis aug, speciālisti mācās un vairāk ieklausās laboratorijas ekspertu rekomendācijās un ieteikumos;

* Izvērtējot riska faktoros, ieklausās arī darbinieku teiktajā un ņem to vērā, gan veicot riska novērtējumus, gan plānojot darba vides riska faktoru mērījumus.

Vēlos atgādināt arī to, ka jau 2011.gadā tika sagatavots un elektroniski ir pieejams informatīvais materiāls, kurš varētu būt noderīgs jebkuram darba aizsardzības speciālistam, kurš vēlas veikt kvalitatīvu darba vides riska novērtējumu – „Darba vides riska faktoru mērījumu veikšana” (pieejams www.osha.lv un www.rsu.lv/ddvvi). Tāpat atgādinām, ka neskaidrību gadījumā, vienmēr iespējams pajautāt mūsu kolēģu viedokli vai ieteikumus – zvanot pa tālruni 67409187.

– Raimonda Mangule,
RSU DDVVI Higiēnas un arodslimību laboratorija

OiRA – interaktīvs rīks bezmaksas darba vides riska novērtēšanai birojā

Mūsdienu tehnoloģiju laikmetā darba vides riska vērtēšana, izmantojot izdrukātus kontroljautājumu sarakstus vai pierakstus uz baltas lapas, kļūst arvien retāka. Lai darba devēji, kuru darbinieki veic darbu birojā, vieglāk varētu izpildīt normatīvo aktu prasības, Valsts darba inspekcija sadarbībā ar Eiropas darba drošības un veselības aizsardzības aģentūru, izstrādājusi interneta vietnē bāzētu interaktīvu rīku OiRA

(Online Interactive Risk Assessment), kas šobrīd ļauj novērtēt darba vides riska faktoros birojā.

Šis rīks ir paredzēts, lai darba devējs mazā uzņēmumā (līdz 20 darbiniekiem) varētu atpazīt savā birojā esošos darba vides faktoros, izvēlēties piemērotākos tipveida pasākumus vai pievienotu savus pasākumus, kas vērsti uz riska samazināšanu vai izskaušanu, kā arī sagatavotu nepieciešamo dokumentāciju. Izveidotais dokuments ļaus darba devē-

jam iepazīstināt darbiniekus ar esošo situāciju un plānotajiem uzlabojumiem, kā arī to būs iespējams uzrādīt, ja to pārbaudes laikā lūgs Valsts darba inspekcijas amatpersonas.

Lai izmantotu OiRA, nav obligātas priekšzināšanas darba aizsardzībā, jo rīka pamatā ir vienkārši un viegli saprotami jautājumi – piemēram, vai ir piemērotas žalūzijas, vai vadi un kabeli ir sakārtoti. Lai atvieglotu darba devējiem darbu, rīkā

tā u.c.

Šobrīd rīks ir piemērots, lai veiktu darba vides riska novērtējumu birojā – neatkarīgi no tā, vai uzņēmums sniedz grāmatvedības pakalpojumus, izplata kādu aprīkojumu, vai ir apdrošināšanas brokeris. Būtiskākais ir darba raksturs – darbs birojā. Rīkā ir ņemts vērā, ka arī biroju darbiniekiem var būt specifiski riska faktori – piemēram, darbs zvanu centros, kur raksturīga balss pārslozde un dzirdes problēmas. Tāpat ir ņemts vērā, ka mūsdienu mainīgajā darba vidē darbinieki bieži brauc komandējumos un strādā tādās vietās kā lidostas, viesnīcas u.c. Ja attiecīgajā uzņēmumā cilvēkiem šādi darba pienākumi nav jāveic, tad šie jautājumi tiks izlaisti.

Tuvākajā laikā plānots izstrādāt rīku, kas piemērots mazajiem veikaljiem. Valsts darba inspekcija labprāt sadarbotos ar nozaru asociācijām vai citiem interesentiem, kas vēlētos izstrādāt rīku savas nozares vajadzībām.

– **Linda Matisāne,**

Valsts darba inspekcijas
Sadarbības un attīstības nodaļas
vadītāja

Lai kādu metodi darba devējs izvēlētos darba vides riska novērtēšanai, uzņēmumā ir jābūt apmācītam darba aizsardzības speciālistam vai jābūt noslēgtam atbilstošam līgumam ar darba aizsardzības pakalpojumu sniedzējiem.

UZZINAI

Rīks pieejams šeit:

<http://client.oiraproject.eu/>

Praktiska prezentācija par rīka lietošanu pieejama šeit:

http://www.slideshare.net/Valsts_darba_inspekcija/oirainteraktivs-rks-darba-vides-riska-novrtanai

ir iekļautas atsauces uz konkrētu normatīvo aktu un tā punktu, kā arī saites uz pilnu noteikumu tekstu. Tāpat ir iekļautas saites uz informatīvi skaidrojošiem materiāliem, ja darba devējs vēlas iegūt vēl papildus informāciju – piemēram, plakātiem, ko darba devējs var izdrukāt un izvietot birojā, saites uz filmiņām, kurās redzami vingrojumi, ko darbinieki var veikt savā darba vie-

NAPO kļūst mobils

NAPO filmas jau sen ir ieņēmušas stabilu vietu darba aizsardzības apmācību organizēšanā un vadīšanā – NAPO skatās gan darba aizsardzības instruktāžu laikā darba vietās, gan skolās, apgūstot tēmas, kas saistītas ar drošību un veselību. NAPO skatās arī bērni – vienkārši mājās, kopā ar vecākiem.

NAPO filmas ir viegli saprotamas, vienkārši lietojamas un pieejamas <http://www.napofilm.net/lv>.

Šoreiz nedaudz par NAPO mājas lapas statistikas datiem (skatījumi no Latvijas) un NAPO aktivitātēm 2013.gadā.

2012.gadā kopumā no Latvijas NAPO mājas lapu ir apmeklējuši 1134 unikāli interneta lietotāji, apskatot 18108 lapas. 607 cilvēki šo mājas lapu ir lietojuši vairākas reizes. Vidēji mājas lapā pavadītas nedaudz vairāk kā 10 minūtes. Visbiežāk skatītā NAPO filma bijusi Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras kampaņas „Novērsīsim darba vides riskus kopā” filma „Napo.... Rīkojas kopā” un 2012.gada jaunā filma

„NAPO... Plaušas darba vietā” par smēķēšanu darba vietā.

Ko NAPO darīs 2013.gadā?

Gada pirmajā pusē ir radīta filma par paslīdēšanu, paklupšanu un aizķeršanos, ko Latvijā jau rāda semināros par gandrīz notikušajiem nelaimes gadījumiem darbā, ko organizē Rīgas Stradiņa universitātes Darba drošības un vides veselības institūts sadarbībā ar Valsts darba inspekciju. Drīzumā tā būs pieejama arī NAPO mājas lapā.

Maijā NAPO kļuvis mobils – pieejamas pirmās aplikācijas mobilajiem telefoniem (iPAD un Android telefoniem) piecās valodās (plašāka informācija:

<https://osha.europa.eu/en/news/napo-goes-mobile-in-five-languages>.

Ar Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras atbalstu mācību stundu plāni un mācību materiāli, kas jau ir pieejami vairākās ES dalībvalstu valodās, tiks tulkoti latviešu valodā un adaptēti mūsu izglītības sistēmai. Valsts darba inspekcija rudenī sadarbībā ar Valsts izglītības satura centru veiks informatīvās aktivitātes skolās, lai pedagogi arvien vairāk iesaistītos drošības un veselības (t.sk. darba aizsardzības) preventīvās kultūras iedzīvināšanā, izmantojot NAPO filmas.

– **Linda Matisāne,**

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras nacionālā kontaktpunkta vadītāja

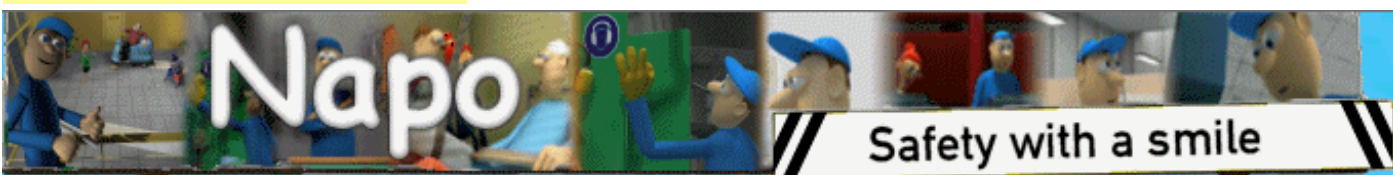

Kad Tu pēdējo reizi izmantoji NAPO filmas?

UZZINAI

Visas NAPO filmas ir pieejamas:

<http://www.napofilm.net/lv>.

Seko Darba aizsardzības ziņām: www.twitter.com/darbaizsardziba

Izmaiņas darba aizsardzības speciālistu apmācības kārtībā

Māra Vīksne,
Labklājības ministrijas
Darba attiecību un darba
aizsardzības politikas
departamenta vecākā eksperte

Pagājušā gada nogalē Ministru kabinets apstiprināja izmaiņas normatīvajos aktos, kas saistītas ar darba aizsardzības speciālistu apmācību. Kā zināms, šobrīd pamatlīmeņa zināšanas darba aizsardzības jomā speciālists var iegūt, apgūstot apmācību 160 stundu apmērā, no kurām 110 stundas ir praktiskā daļa. Šāda apjoma apmācība un stundu sadalījums ir atzīts par nesamērīgu, tādēļ ar 2013.gada 1.jūliju šīs apmācības apjoms tiks samazināts no 160 stundām uz 60 stundām, no kurām 40 stundas būs teorija, bet 20 stundas – prakse un praktiskās mācības. To paredz izmaiņas Ministru kabineta 2010.gada 10.augusta noteikumos Nr.749 "Apmācības kārtība darba aizsardzības jautājumos" (Ministru kabineta noteikumi Nr.883). Jāuzsver, ka tie speciālisti, kas jau ir apguvuši pamatlīmeņa apmācību 160 stundu apjomā, varēs turpināt strādāt par darba aizsardzības speciālistiem arī pēc 2013.gada 1.jūlija, viņiem no jauna apmācība 60 stundu apmērā nav jāapgūst.

Papildus ar 1.jūliju paredzēts ieviest jaunu apmācības veidu – specializēto apmācību 40 stundu apjomā saistībā ar bīstamiem komercdarbības veidiem, piemēram, kokapstrādi, būvniecību, ražošanu, u.c., kas noteikti Ministru kabineta 2005.gada 8.februāra noteikumu Nr.99 "Noteikumi par komercdarbības veidiem, kuros darba devējs iesaista kompetentu institūciju" pielikumā. Šādu apmācību varēs iegūt personas, kas jau būs apguvušas pamatlīmeņa apmācību.

Pamatlīmeņa (60 stundu) apmācību ietvaros persona iegūs zināšanas par vispārīgiem darba aizsardzības jautājumiem, normatīvajiem aktiem, darba vides riskiem, to ietekmi, novērtēšanu un novēršanu, kas ir pietiekami, lai darba aizsardzības speciālists varētu veikt savus pienākumus uzņēmumā, kura darbības veids nav uzskatāms par bīstamu. Savukārt specializētās apmācības laikā darba aizsardzības speciālists varēs papildināt jau iegūtās zināšanas ar specifiskām zināšanām par konkrētajā bīstamajā nozarē raksturīgākajiem riska faktoriem, izmantotajām tehnoloģijām, kā arī iegūt iemaņas individuālo aizsardzības līdzekļu un citu aizsardzības pasākumu izvēlē. Šādas zināšanas un iemaņas veicinās izpratni par darba vidi un efektīvu darba aizsardzības jautājumu risināšanu konkrētās nozares uzņēmumā.

Gan pamatlīmeņa, gan specializēto apmācību darba aizsardzības jomā būs iespējams iegūt profesionālās pilnveides izglītības prog-

rammās akreditētās izglītības iestādēs kursu veidā, tāpat kā šobrīd tiek nodrošināta pamatlīmeņa apmācība 160 stundu apjomā. Izglītības un zinātnes ministrija ir apstiprinājusi jaunus izglītības programmu paraugus, saskaņā ar kuriem izglītības iestādei ir jāveido savas mācību programmas, kas licencējamās Izglītības kvalitātes valsts dienestā. Šie programmu paraugi ir pieejami Valsts izglītības satura centra interneta mājaslapā <http://visc.gov.lv/profizglitiba/programmas.shtml>.

Uzsākot apmācību, jāņem vērā, ka darba aizsardzības speciālists ar apgūtu specializēto apmācību varēs veikt darba vides riska novērtēšanu bīstamo nozaru uzņēmumos, kuros nav vairāk kā 10 nodarbināto. Bīstamo nozaru uzņēmumos, kuros ir 11 vai vairāk nodarbināto, ir saglabāts pašreiz spēkā esošais regulējums, kas paredz nodarbināt darba aizsardzības speciālistu ar augstāko izglītību darba aizsardzībā vai piesaistīt kompetento institūciju, lai nodrošinātu pietiekami augstu uzņēmumos īstenoto darba aizsardzības pasākumu kvalitāti.

Fotokonkurss!

Ievieto drošu un nedrošu
būvdarbu bildes twitter ar atzīmi
[#DDbildes](#)

Aktīvākie reizi mēnesī saņem
balvu -
Valsts darba inspekcijas
lietussargu!

Pētījums „Vingrošanas pauzes darbā – vai efektīvi?”

AKTUĀLI

Helēna Putniņa

Veselības sporta speciāliste

Kas ir vingrošanas pauze? Tas ir vingrojumu komplekss, kuru izpilda darba vietā, lai uzlabotu pašsajūtu un aizkavētu nogurumu, kas izpaužas kā uzmanības mazināšanās, kustību koordinācijas pavājināšanās, miegainība u.c. Vingrošanas pauzē tiek iekļautas dažāda veida aktivitātes, tai skaitā elpošanas vingrinājumi un vingrinājumi acīm, asinsriti aktivizējoši un stiepšanās vingrojumi, viegli spēka vingrojumi u.c., atbilstoši darba specifikai un darbinieku vecumam. Vingrošanas pauzes var notikt vienu, divas vai vairākas reizes

Aicinām visus interesentus piedalīties aptaujā "Vingrošanas pauzes darbā - vai efektīvi?!"

dienā – atkarībā no to garuma un darba procesa norises.

Šī pētījuma mērķis ir uzzināt, ko domā vadītāji, kvalitātes vadītāji, personāla vadītāji, darba aizsardzības speciālisti un citi pētījuma dalībnieki Latvijas uzņēmumos un citās organizācijās – vai vingrot darbā ir efektīvi? Vai vingrošanas pauzes ir/būtu noderīgas darbinieku pašsajūtas un darbaspēju uzlabošanai? Vai un kā vingrošanas pauzes varētu organizēt, lai neka vētos darba procesi?

Pētījumu veic veselības sporta speciāliste Helēna Putniņa sadarbībā ar Latvijas Kvalitātes biedrību.

Pētījuma rezultātus prezentēsim Latvijas Kvalitātes biedrības pasākumā. Dalībniekus aicināsim diskutēt par šo tēmu un dalīties pieredzē.

Anketas aizpildīšanai vajadzīgas 3-5 minūtes.

Atrodiet anketu Latvijas Kvalitātes biedrības mājas lapā www.kvalb.lv, sadaļā *Aptaujas!*

Seko twitter

@darbainspekcija

**Uzzini jaunumus pirmais!
Ziņo par pārkāpumiem!
Jautā!**

“Darba aizsardzības ziņas”

Sagatavoja **Aivis Vincevs**, Valsts darba inspekcijas eksperts ārējo sakaru jautājumos.

Darba aizsardzības ziņas pieejamas interneta mājas lapā www.osha.lv. Pieteikties izdevuma saņemšanai, kā arī sūtīt savus ieteikumus vai jautājumus var elektroniski aivis.vincevs@vdi.gov.lv. Darba aizsardzības ziņas tapušas sadarbībā ar Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūras Latvijas nacionālo kontaktpunktu, kura darbību nodrošina Valsts darba inspekcija.

Seko Darba aizsardzības ziņām: www.twitter.com/darbaizsardziba